

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 6/02-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. decembra 2002 v senáte zloženom z predsedu senátu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Štefana Ogurčáka a Daniela Švábyho prerokoval sťažnosť Ing. P. N., bytom Z. M., zastúpeného advokátom JUDr. K. B., Advokátska kancelária, N., vo veci porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu garantovaného v čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Nitre vo veci vedenej pod sp. zn. 1 T 106/00 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. P. N. na osobnú slobodu podľa čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Nitre vo veci vedenej pod sp. zn. 1 T 106/00 **p o r u š e n é n e b o l o.**

2. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky **u k l a d á** zaplatiť trovy právneho zastúpenia ustanovenému právnenému zástupcovi Ing. P. N. advokátovi

JUDr. K. B., Advokátska kancelária, N., v sume 4 300 Sk (slovom štyritisícristo slovenských korún) do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 31. januára 2002 č. k. I. ÚS 6/02-11 podľa § 30 ods. 1 a 2 a § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 31a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vyhovel žiadosti Ing. P. N., bytom Z. M. (ďalej len „sťažovateľ“), o ustanovenie právneho zástupcu a ustanovil mu za právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom advokáta JUDr. K. B., Advokátska kancelária, N., a zároveň podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde prijal jeho návrh na začatie konania - doručený ústavnému súdu 23. augusta 2001 - vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom (ďalej len „sťažnosť“), konkrétne základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) na konanie v rozsahu, v ktorom sťažovateľ namietal jeho porušenie postupom Okresného súdu v Nitre (ďalej len „okresný súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 1 T 106/00 na tom základe, že uznesením okresného súdu sp. zn. 2 Tp 84/00 z 15. augusta 2000 mu bola podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku (ďalej aj „TP“) predĺžená lehota trvania väzby do 3. marca 2001 a žiadnym iným písomným dokladom mu ďalšie zotrvávanie vo väzbe nebolo oznámené, v dôsledku čoho podľa názoru sťažovateľa ho okresný súd nezákonne a v rozpore s označenými článkami ústavy a Dohovoru držal vo väzbe od 4. marca 2001 do 3. septembra 2001, keď bol prepustený z väzby na slobodu na základe uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. Ntv II 68/2001 z 28. augusta 2001.

V rámci prípravy ústneho pojednávania sa na základe žiadosti ústavného súdu k sťažnosti sťažovateľa písomne vyjadril predseda okresného súdu v podaniach z 22. novembra 2001, 26. februára 2002 a 15. augusta 2002 a následne na tieto vyjadrenia reagoval právny zástupca sťažovateľa v podaniach z 8. apríla 2002 a 21. novembra 2002. Vzhľadom na obsah podania právneho zástupcu sťažovateľa z 8. apríla 2002 ústavný súd ho posúdil zároveň ako žiadosť podľa § 79a zákona o ústavnom súde, v dôsledku čoho ústavný súd ďalej vo veci konal podľa zákona o ústavnom súde v platnom a účinnom znení.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných vyjadrení účastníkov a obsahu dotknutého spisu.

II.

1. Z dokladov, ktoré ústavnému súdu predložili účastníci konania, ako aj zo spisu okresného súdu sp. zn. 1 T 106/00 možno skutkový stav zhrnúť nasledovne:

Proti sťažovateľovi ako obžalovanému sa na okresnom súde pod sp. zn. 1 T 106/00 vedie trestné stíhanie na základe obžaloby okresného prokurátora, ktorá okresnému súdu došla 21. decembra 2000. Sťažovateľovi sa kladie za vinu, že ako štatutárny zástupca firmy P. N. neodvádzal mesačne vykonané zrážky zo mzdy zamestnancov na zdravotné, nemocenské a dôchodkové zabezpečenie, a to počas viacerých období od 1. januára 1993 až do 30. júna 1997. Toto jeho konanie obžaloba právne posudzuje ako viacnásobný trestný čin sprenevery podľa § 248 ods. 1, ods. 2, resp. ods. 3 písm. d) Trestného zákona účinného v jednotlivých obdobiach. Ďalej sa mu kladie za vinu, že sa voči dvom firmám dopustil podvodného konania a na ich úkor sa obohatil.

V súvislosti s týmto trestným stíhaním bol sťažovateľ 3. septembra 1999 vzatý do väzby na základe uznesenia okresného súdu z 3. septembra 1999 sp. zn. 3 Tp 58/99 z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. a) TP. Následne okresný súd viac rás rozhodoval o predĺžení väzby a o žiadostiach obvineného sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu.

Počas prípravného konania na základe návrhu okresného prokurátora okresný súd uznesením z 15. augusta 2000 sp. zn. 2 Tp 84/00 podľa § 71 ods. 1 TP predĺžil lehotu trvania väzby u sťažovateľa do 3. marca 2001 z dôvodov, že bude potrebné vykonať ďalšie dokazovanie a že dôvody väzby podľa § 67 ods. 1 písm. a) TP naďalej trvajú.

Následne okresný súd uznesením z 11. septembra 2000 sp. zn. 3 Tp 95/00 v spojení s uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) z 13. októbra 2000 sp. zn. 2 To 176/00 zamietol žiadosť obvineného sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, keď podľa § 73 ods. 1 písm. b) TP neprijal jeho písomný sľub, pretože ho vzhľadom na jeho osobu, ako i povahu prejednávaneho prípadu nepovažoval za dostatočný pre nahradenie väzby. Sťažovateľ a ďalšie osoby (rodičia sťažovateľa a jeho družka) doručili v dňoch 6., 8. a 13. decembra 2000 Okresnej prokuratúre v Nitre podania obsahujúce novú žiadosť o prepustenie sťažovateľa z väzby na slobodu, nahradenie väzby zárukou a písomným sľubom a ponúknutie peňažnej záruky, ktoré okresný prokurátor v rovnaký deň, ako podal obžalobu (21. decembra 2000), postúpil okresnému súdu.

Okresný súd úpravou z 22. januára 2001 (č. l. 1151) nariadil neverejné zasadnutie na 30. január 2001 za účelom predbežného prejednávania obžaloby (§ 188 ods. 1 písm. e) TP) a rozhodnutia o uvedených žiadostiach sťažovateľa a ďalších osôb. Podľa vyjadrenia príslušnej predsedníčky senátu, pripojeného k vyjadreniu okresného súdu, „po predbežnom prejednaní obžaloby bolo rozhodnuté, že bude vytýčený termín hlavného pojednávania (HP) a žiadosti obžalovaného o prepustenie z väzby na slobodu súd ako nedôvodné zamietol. Termín HP bol určený 5. 2. 2001 na 30. 3. 2001 (...)“.

V odôvodnení písomného vyhotovenia uznesenia z 30. januára 2001 okresný súd okrem iného uviedol, že „dôvod väzby, pre ktorý bol obžalovaný do väzby vzatý, stále trvá (...)“. Sťažovateľ nepodal proti tomuto uzneseniu sťažnosť.

Okresný súd uznesením z 20. marca 2001 v spojení s uznesením krajského súdu z 19. apríla 2001 sp. zn. 3 To 111/01 zamietol novú žiadosť obžalovaného sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, ktorú podal počas hlavného pojednávania 20. marca 2001, s odôvodnením, že „dôvod väzby, pre ktorý bol obžalovaný do väzby vzatý, naďalej trvá“. Krajský súd v odôvodnení uznesenia z 19. apríla 2001, ktorým zamietol sťažnosť sťažovateľa podanú proti uzneseniu okresného súdu, okrem iného uviedol, že „(...) dôvody väzby v zmysle citovaného ustanovenia sa nezmenili a trvajú aj v súčasnom štádiu trestného konania tak, ako ich prvostupňový súd rozviedol vo svojom uznesení z 30. 1. 2001 sp. zn. 1 T 106/00, ale aj v ostatnom uznesení z 20. 3. 2001 (...)“. Sťažovateľ vo svojej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, resp. sťažnosti podanej proti uzneseniu okresného súdu nenamietal, že lehota trvania väzby, ktorá bola uznesením z 15. augusta 2000 predĺžená do 3. marca 2001, už uplynula.

Sťažovateľ podal počas hlavného pojednávania konaného 3. júla 2001 novú žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, o ktorej okresný súd rozhodol uznesením zo 4. júla 2001 tak, že ju zamietol z dôvodov, že dôvod väzby, pre ktorý bol vzatý do väzby, naďalej trvá. Sťažnosť, ktorú sťažovateľ podal proti tomuto uzneseniu, krajský súd uznesením z 26. júla 2001 sp. zn. 3 To 241/01 zamietol ako podanú oneskorene. Ani v týchto podaniach sťažovateľ nenamietal, že lehota trvania väzby už uplynula.

Dňa 14. augusta 2001 predložila predsedníčka senátu okresného súdu trestnú vec obžalovaného sťažovateľa najvyššiemu súdu s návrhom na predĺženie lehoty trvania väzby u obžalovaného sťažovateľa, keďže ju nebolo možné skončiť v dvojročnej lehote trvania väzby podľa § 71 ods. 2 prvej vety TP. Návrh odôvodnila tým, že u obžalovaného naďalej trvajú dôvody väzby podľa § 67 ods. 1 písm. a) TP a v prípade jeho prepustenia na slobodu je obava, že by maril priebeh trestného konania, tak ako to bolo počas zdĺhavého prípravného konania. Uznesením z 28. augusta 2001 sp. zn. Ntv II 68/2001 najvyšší súd

lehotu trvania väzby u obžalovaného sťažovateľa po 3. septembra 2001 nepredĺžil. V odôvodnení tohto uznesenia najvyšší súd okrem iného uviedol, že „Po tom, čo bol obžalovaný do väzby vzatý, sa prípravné konanie ukončilo a 21. decembra 2000 bola na Ing. P. N. podaná obžaloba. Účel väzby bol takto vlastne naplnený, lebo sa zabezpečilo vyšetrenie veci a zhromaždenie dôkazov v rámci prípravného konania (...) Podľa druhej vety ustanovenia § 71 ods. 2 Tr. por. môže byť lehota trvania väzby výnimočne predĺžená. Musia byť však splnené ďalšie, prísnejšie zákonné podmienky než pretrvávajúce dôvody väzby, pre ktoré bol obvinený do väzby vzatý (...)“. Následne na základe príkazu predsedníčky senátu okresného súdu bol sťažovateľ 3. septembra 2001 prepustený z väzby na slobodu.

2. V danej veci zákonnú úpravu tvorí Trestný poriadok, ktorého relevantné ustanovenia v čase, keď došlo k namietaným skutočnostiam (do 3. septembra 2001), boli nasledovného znenia:

Väzba v prípravnom konaní a v konaní pred súdom môže trvať len nevyhnutnú dobu. Ak by väzba v prípravnom konaní presiahla šesť mesiacov a prepustením obvineného na slobodu by mohlo byť zmarené alebo sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, môže na návrh prokurátora o ďalšom trvaní väzby do jedného roka rozhodnúť sudca a nad túto lehotu, najviac však do dvoch rokov, senát. Uznesenie o predĺžení väzby musí byť doručené obvinenému do 10 dní od rozhodnutia (§ 71 ods. 1 TP).

Väzba v konaní pred súdom spolu s väzbou v prípravnom konaní nesmie trvať dlhšie ako dva roky. Ak nebolo možné pre obťažnosť veci alebo z iných závažných dôvodov trestné stíhanie v tejto lehote skončiť a prepustením obvineného na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, môže o ďalšom trvaní väzby na nevyhnutne potrebnú dobu rozhodnúť najvyšší súd, a to aj opakovane. Celková doba trvania väzby nesmie presiahnuť tri roky a pri obzvlášť závažných trestných činoch päť rokov (§ 71 ods. 2 TP).

Návrh na predĺženie lehoty podľa odseku 2 podáva v prípravnom konaní generálny prokurátor a v konaní pred súdom predseda senátu (§ 71 ods. 3 TP).

Vyšetrovateľ, prokurátor a sudca sú povinní skúmať v každom období trestného stíhania, či dôvody väzby trvajú, alebo či sa zmenili. Sudca tak koná v prípravnom období iba pri rozhodovaní o návrhu prokurátora na predĺženie väzby (§ 71 ods. 1), pri rozhodovaní o návrhu prokurátora o zmene dôvodov väzby a pri rozhodovaní o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby podľa odseku 2. Ak pominie dôvod väzby, musí byť obvinený ihneď prepustený na slobodu. V prípravnom konaní o tom môže rozhodnúť aj prokurátor. Ak v prípravnom konaní prokurátor zistí, že dôvody väzby sa zmenili, podá návrh príslušnému sudcovi na rozhodnutie o zmene dôvodov väzby (§ 72 ods. 1 TP).

Obvinený má právo kedykoľvek žiadať o prepustenie na slobodu. Ak v prípravnom konaní prokurátor takejto žiadosti nevyhoví, predloží ju bez meškania súdu. O takejto žiadosti sa musí neodkladne rozhodnúť. Ak sa žiadosť zamietla, môže ju obvinený, ak v nej neuvedie iné dôvody, opakovať až po uplynutí štrnástich dní od právoplatnosti rozhodnutia (§ 72 ods. 2 TP).

Trestné stíhanie pred súdom sa koná len na podklade obžaloby, ktorú podáva a pred súdom zastupuje prokurátor (§ 180 ods. 1 TP).

Podanú obžalobu treba na súde najskôr preskúmať z toho hľadiska, či pre ďalšie konanie poskytuje spoľahlivý podklad, najmä preveriť, či prípravné konanie, ktoré jej predchádzalo, bolo vykonané spôsobom zodpovedajúcim tomuto zákonu a či jeho výsledky dostatočne odôvodňujú postavenie obvineného pred súd. Na to slúži predbežné prejednanie obžaloby (§ 181 ods. 1 TP).

Po podaní obžaloby súd rozhoduje samostatne všetky otázky súvisiace s ďalším konaním a je povinný – nečakajúc na ďalšie návrhy – urobiť všetky rozhodnutia a opatrenia, ktoré sú potrebné na vybavenie obžaloby, na skončenie veci a na výkon súdneho rozhodnutia (§ 181 ods. 2 TP).

Ak je obvinený vo väzbe, rozhodne súd pri predbežnom prejednaní obžaloby vždy aj o ďalšom trvaní väzby (§ 192 TP).

Proti rozhodnutiu o väzbe (§ 68, 69, 72, 73, 73a, § 77 ods. 2, § 192, § 282 ods. 2, § 287 a § 314c ods. 3) s výnimkou rozhodnutia o jej predĺžení (§ 71 ods. 1 až 4) je prípustná sťažnosť (§ 74 ods. 1 TP).

III.

Predmet sťažnosti bolo potrebné posúdiť podľa čl. 17 ústavy a čl. 5 Dohovoru, ktoré v relevantnej časti znejú:

Podľa čl. 17 ústavy osobná sloboda sa zaručuje (odsek 1). Nikoho nemožno (...) pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (odsek 2 prvá veta). Do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu (odsek 5).

Podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

(...)

c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo úteku po jeho spáchaní (...).

1. Sťažovateľ tvrdil, že jeho držanie vo väzbe od 4. marca 2001 do 3. septembra 2001 bolo nezákonné vzhľadom na to, že uznesením okresného súdu z 15. augusta 2000 mu podľa § 71 ods. 1 TP bola predĺžená lehota trvania väzby do 3. marca 2001 a žiadnym iným písomným dokladom mu ďalšie zotrvávanie vo väzbe nebolo oznámené. Týmto postupom

okresného súdu bolo podľa názoru sťažovateľa porušené jeho základné právo na osobnú slobodu zaručené v citovaných článkoch ústavy a Dohovoru.

Sťažovateľ sa v tejto súvislosti opieral aj o právny názor najvyššieho súdu vyslovený v uznesení z 28. augusta 2001, ktorým nepredĺžil lehotu trvania väzby. Z odôvodnenia tohto uznesenia sťažovateľ zdôraznil tú časť, v ktorej sa uvádza, že väzba je len tzv. zabezpečujúcim inštitútom a má trvať len nevyhnutnú dobu. V danom prípade prípravné konanie bolo ukončené 21. decembra 2000, keď bola na neho podaná obžaloba, a tým bolo zabezpečené vyšetrenie a zhromaždenie dôkazov v rámci prípravného konania, a preto bol účel väzby naplnený. Okrem toho sťažovateľ poukázal na to, že nemal žiadny záujem vyhýbať sa trestnému stíhaniu, a preto vôbec nemal byť vzatý do väzby.

2. Predseda okresného súdu v tejto súvislosti uviedol, že okresný súd opakovane na základe návrhu okresného prokurátora rozhodoval o predĺžení väzby a rozhodnutím okresného súdu z 15. augusta 2000 bola lehota väzby predĺžená do 3. marca 2001. Okresný prokurátor podal 21. decembra 2000 obžalobu na obžalovaného Ing. P. N. a spol. pre trestný čin sprenevery podľa § 248 ods. 1 a 2 Trestného zákona a iné. Po podaní obžaloby konajúca sudkyňa rozhodovala o žiadostiach obžalovaného sťažovateľa o prepustenie z väzby. Jeho žiadosti o prepustenie z väzby boli zamietnuté. Okresný súd podal v stanovenej lehote 8. augusta 2001 návrh na predĺženie väzby na najvyšší súd, ktorý tomuto návrhu nevyhovел a lehotu trvania väzby nad dva roky nepredĺžil. Obžalovaný sťažovateľ bol preto 3. septembra 2001 prepustený z väzby na slobodu.

Predseda okresného súdu ďalej zdôraznil, že väzba v prípravnom konaní trvala od 3. septembra 1999 do podania obžaloby 21. decembra 2000, odkedy začala plynúť súdna väzba. Na základe týchto skutočností okresný súd nemusel 3. marca 2001 rozhodovať o predĺžení väzby, preto jeho postupom neboli porušené práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ústavy a čl. 5 Dohovoru.

3. Ústavný súd poznamenáva, že predmet konania pred ústavným súdom bol vymedzený sťažnosťou a rozhodnutím ústavného súdu o jej prijatí na konanie. V tomto

rozhodnutí ústavný súd uviedol, že predmetom jeho skúmania bude zlučiteľnosť postupu okresného súdu, ktorý vo veci vedenej pod sp. zn. 1 T 106/00 mal sťažovateľa držať vo väzbe v namietanom období bez súdneho rozhodnutia, s obsahom a účinkami citovaných článkov ústavy a Dohovoru. Ústavný súd sa preto v ďalšom konaní nemohol zaoberať tými námietkami sťažovateľa, ktoré sa týkali samotnej existencie dôvodov väzby podľa § 67 ods. 1 písm. a) TP (pozri napr. rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 55/98 z 18. októbra 2001).

Ústavný súd sa už vyjadril k ústavným zárukám osobnej slobody jednotlivca. Napríklad v cit. rozhodnutí uviedol, že tieto sa v prípade väzby nevyčerpávajú len odkazom na zákonnú úpravu. Ustanovenie čl. 17 ods. 5 ústavy o tom, že do väzby možno vziať iba „na základe rozhodnutia súdu“, nadväzuje na prvý odsek tohto článku, podľa ktorého „osobná sloboda sa zaručuje“. Ústavodarca tým jasne vyjadril, aký veľký význam pripisuje jednak samotnej osobnej slobode jednotlivca a jednak úlohe súdov a sudcov pri napĺňaní ústavných záruk osobnej slobody. Podľa ústavy zo všetkých orgánov činných v trestnom konaní sú to práve súdy, ktoré majú zodpovednosť za to, či v prípade osoby obvinenej z trestného činu bude proti nej trestné konanie vedené vo väzbe alebo na slobode. Na prevzatie tejto zodpovednosti ústava ustanovuje formu „rozhodnutia“, a tým dbá o to, aby väzba ako opatrenie pozbavujúce osobnej slobody bola vykonaná spôsobom poskytujúcim obvinenému základné procesné záruky proti svojvoľnému postupu orgánov činných v trestnom konaní.

Výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou (čl. 152 ods. 4 ústavy). Okrem toho ústavný súd vo svojej judikatúre už zdôraznil, že základné práva a slobody podľa ústavy je potrebné vykladať a uplatňovať v zmysle a duchu medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách (PL. ÚS 5/93, PL. ÚS 15/98) a že do rámca ústavných záruk práva na osobnú slobodu treba zahrnúť aj záruky poskytované čl. 5 Dohovoru, tak ako ich vykladá a uplatňuje Európsky súd pre ľudské práva (ďalej tiež „ESLP“) vo svojej judikatúre (napr. III. ÚS 7/00, II. ÚS 55/98).

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že samotná skutočnosť, že vec bola postúpená súdu, nie je postačujúca pre splnenie kritéria „zákonosti“ väzby v zmysle čl. 5 ods. 1 Dohovoru a nemôže bez príslušného súdneho rozhodnutia odôvodniť ďalšie trvanie väzby (napr. Stasaitis c. Litva, rozsudok z 21. marca 2002, § 59 až § 61).

V danej veci sa v sťažnosti namietané obdobie (od 4. marca 2001 do 3. septembra 2001) týka prípadu väzby v konaní pred súdom (po podaní obžaloby), ktorá spolu s väzbou v prípravnom konaní netrvala dlhšie ako dva roky (§ 71 ods. 2 prvej vety TP). Na rozdiel od prípadov ďalšieho trvania väzby v prípravnom konaní podľa § 71 ods. 1 TP, resp jej ďalšieho trvania v prípravnom konaní a v konaní pred súdom podľa § 71 ods. 2 druhej a tretej vety TP, v ktorých Trestný poriadok výslovne vyžaduje pre ďalšie trvanie väzby príslušné súdne rozhodnutie o predĺžení lehoty trvania väzby, v posudzovanom prípade Trestný poriadok pre ďalšie trvanie väzby takéto rozhodnutie súdu výslovne neustanovuje (pozri cit. ustanovenia Trestného poriadku v časti II bode 2 tohto rozhodnutia). Posudzovaný prípad sa teda z hľadiska zákonnej úpravy odlišuje od tých prípadov ďalšieho trvania väzby, v ktorých zákon výslovne vyžaduje povinnosť súdu (sudcu, senátu alebo najvyššieho súdu) rozhodnúť o predĺžení lehoty trvania väzby. Ústavný súd vzal túto odlišnosť zákonnej úpravy do úvahy. Zároveň však vzal do úvahy aj to, že všeobecné súdy sú povinné vykladať a uplatňovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach, teda tak, aby svojím postupom a rozhodovaním dbali o efektívne dodržiavanie základných práv zaručených v ústave alebo medzinárodnej zmluve.

Z vyššie uvedených ústavných záruk osobnej slobody jednotlivca, resp. jej záruk podľa Dohovoru vyplýva, že v zmysle čl. 17 ods. 5 ústavy, resp. čl. 5 ods. 1 Dohovoru nemôže byť titulom pre držanie vo väzbe znamenajúce obmedzenie osobnej slobody len skutočnosť, že bola podaná obžaloba, bez toho, aby sa o ďalšom trvaní väzby výslovne konajúcim súdom rozhodlo ešte pred tým, než uplynie lehota, na ktorú bola väzba v prípravnom konaní naposledy predĺžená. Ústavný súd preto nemohol prijať argument okresného súdu, podľa ktorého vzhľadom na to, že od podania obžaloby 21. decembra 2000 začala plynúť súdna väzba, okresný súd nemusel 3. marca 2001 rozhodovať o predĺžení

väzby. Zo spisu okresného súdu sp. zn. 1 T 106/00, tak ako to je uvedené v časti II tohto rozhodnutia, však vyplýva, že okresný súd po podaní obžaloby a ešte pred tým, než uplynula lehota, na ktorú bolo trvanie väzby predĺžené jeho uznesením z 15. augusta 2000, t. j. pred 3. marcom 2001, uznesením z 30. januára 2001 vydaným pri predbežnom prejednaní obžaloby v skutočnosti rozhodol o ďalšom trvaní väzby aj pre obdobie tzv. súdnej väzby po 3. marci 2001.

V tomto uznesení, ktorým bolo rozhodnuté okrem iného o žiadosti obvineného sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, okresný súd jasne konštatuje, že „dôvod väzby, pre ktorý bol obžalovaný do väzby vzatý, stále trvá“. Následne aj krajský súd konštatoval, že „dôvody väzby sa (...) nezmenili a trvajú aj v súčasnom štádiu trestného konania, tak ako ich prvostupňový súd rozviedol vo svojom uznesení z 30. 1. 2001 (...)“. K tomu ústavný súd dodáva, že pri rozhodovaní o žiadosti o prepustenie na slobodu ide vlastne o nové preskúmanie predĺženia väzby, pretože nie sú pochybnosti, že ak sa zmenili okolnosti, z ktorých sa vychádzalo pri rozhodnutí o predĺžení väzby, možno obvineného na jeho žiadosť, prípadne aj z úradnej povinnosti podľa § 72 ods. 1TP prepustiť na slobodu aj pred uplynutím doby, na ktorú bola väzba predĺžená (*mutatis mutandis* I. ÚS 11/01). Z týchto dôvodov ústavný súd nemá žiadne pochybnosti o tom, že s ohľadom na okolnosti danej veci toto rozhodnutie vyvolalo rovnaké účinky, aké pre ďalšie trvanie väzby vyvoláva rozhodnutie o predĺžení lehoty jej trvania.

Hoci lehota „ďalšieho trvania väzby“ nebola výslovne v uznesení okresného súdu uvedená, nemohla táto okolnosť sama osebe vyvolať stav právnej neistoty u sťažovateľa ani pochybnosť o jej ďalšom trvaní, ak sa prihliadne na to, že v ustanovení § 71 ods. 2 prvej vety Trestného poriadku je jasne ustanovené, že väzba v konaní pred súdom spolu s väzbou v prípravnom konaní nesmie trvať dlhšie ako dva roky. To znamená, že sťažovateľ po rozhodnutí okresného súdu mohol predvídať, že ak nedôjde k uplatneniu postupu podľa druhej vety tohto ustanovenia, je ďalšie trvanie väzby u neho priamo zákonom časovo obmedzené do 3. septembra 2001. Tak tomu nakoniec aj v skutočnosti bolo, pretože sťažovateľ bol v tento deň z tzv. súdnej väzby prepustený na slobodu. Uznesenie okresného súdu z 30. januára 2001, ale aj všetky nasledujúce rozhodnutia, ktoré boli týmto súdom

alebo krajským súdom vo veci ďalšieho trvania väzby u sťažovateľa vynesené v namietanom období, vyhovelí teda ústavnej požiadavke, aby väzba ako opatrenie pozbavujúce osobnej slobody bola vykonaná spôsobom poskytujúcim obvinenému základné procesné záruky proti svojvoľnému postupu orgánov činných v trestnom konaní.

Vzhľadom na tieto konkrétne okolnosti danej veci sa ústavný súd nestotožnil s tvrdením sťažovateľa, že v jeho prípade k ďalšiemu trvaniu väzby v období od 4. marca 2001 do 3. septembra 2001 nedošlo „na základe rozhodnutia súdu.“ Z týchto dôvodov ústavný súd nezistil porušenie základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ústavy postupom okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 1 T 106/00.

Obdobne ústavný súd dospel k názoru, že vzhľadom na uvedené okolnosti danej veci napadnuté rozhodnutia okresného súdu alebo krajského súdu, ktorými sa konštatovalo, že „dôvod väzby, pre ktorý bol obžalovaný do väzby vzatý, stále trvá“, resp. že „dôvody väzby sa nezmenili a trvajú aj v súčasnom štádiu trestného konania“, vyhovujú aj požiadavkám čl. 5 ods. 1 Dohovoru (pozri napr. *Jecius c. Litva*, rozsudok ESĽP z 31. júla 2001, § 65-70; *Karalevicius c. Litva*, konečné rozhodnutie ESĽP o prijateľnosti zo 6. júna 2002, bod 2, písm. c) rozhodnutia). Ústavný súd nezistil preto porušenie ani tohto článku Dohovoru.

Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol o predmete sťažnosti tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. Ústavný súd po splnení podmienok ustanovil sťažovateľovi za jeho právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom advokáta JUDr. K. B., ktorému z tohto dôvodu vznikol nárok na náhradu trov spojených s týmto právnym zastúpením voči štátu, t. j. nárok na náhradu hotových výdavkov a odmenu za zastupovanie (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 140 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ďalej len „OSP“).

Ustanovený právny zástupca uplatnil nárok na náhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej pomoci (právnej služby), a to odmenu vo výške 200 Sk za prevzatie a prípravu zastúpenia podľa § 13 ods. 6 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej

republiky č. 240/1990 Zb. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnej pomoci v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 240/1990 Zb.“) a odmenu vo výške 3 900 Sk, t. j. jednu tretinu výpočtového základu vo výške 11 693 Sk za písomné vyjadrenie z 21. novembra 2002 podľa § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“), ktorá nadobudla účinnosť 1. apríla 2002. K takto vyčíslenej odmene uplatnil aj režijný paušál vo výške 100 Sk za každý úkon (§ 18 a § 19 ods. 3 vyhlášky č. 240/1990 Zb.; za jeden úkon aj v spojení s § 24 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z.). Uplatnená náhrada trov právneho zastúpenia tohto advokáta, ktorý neuplatnil zvýšenie odmeny o daň z pridanej hodnoty, činí celkom sumu 4 300 Sk (200 + 3 900 + 200). Na hotové výdavky a odmenu za zastupovanie advokátovi nebol poskytnutý žiadny preddavok.

Ústavný súd zistil, že uplatnená náhrada trov právneho zastúpenia neodporuje citovaným právnym predpisom, a preto podľa § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 140 ods. 2 OSP a § 22 ods. 2 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. uložil Kancelárii ústavného súdu zaplatiť uvedenú sumu, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2.

Vzhľadom na výsledok tohto konania štátu nevznikol nárok na náhradu týchto trov konania (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 148 ods. 1 OSP).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. decembra 2002